

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 ja 7 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kotihoidon tuen perusosaa koskevaa säännöstä siten, että siinä säädettäisiin perusosan markkamäärästä kalenterikuukaudessa. Nykyisin perusosa on sidottu sairausvakuutuslain vähimmäispäivärahan määrään. Perusosan määrä on vähimmäispäivärahan 25-kertainen määrä. Perusosan määräksi ehdotetaan säädettäväksi 1 850 markkaa kalenterikuukaudelta 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien. Esityksen mukaan perusosan määrää tarkistettaisiin vuosittain sen palkkaindeksiluvun mukaan, jolla vuosittain tarkistetaan työeläkkeitä, eli niin kutsutun TEL-indeksiluvun muutoksen mukaisesti. Samalla ehdotetaan muutettavaksi lasten kotihoidon tuen lisäosan saamisen edellytyksiä siten, että täyteen lisäosaan oikeuttava tuloraja

määriteltäisiin perheen veronalaisten tulojen mukaan nykyisten nettotulojen sijasta.

Esitys liittyy vuoden 1991 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen ja se on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Perusosan määrää koskeva säännös tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991 ja perusosan indeksikorotusta koskeva säännös 1 päivänä tammikuuta 1992.

Osittaista kotihoidon tukea koskevat lakiin sisältyvät säännökset ovat voimassa vuoden 1990 loppuun asti. Säännösten voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 1991 loppuun asti.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) 1 §:n 1 momentin mukaan alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus vanhempainrahakauden päätyttyä saada valintansa mukaan joko lasten kotihoidon tukea tai kunnan järjestämän päiväkotitai perhepäivähoitopaikan siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta.

Lasten kotihoidon tuen perusosaa maksetaan perheelle, jossa on alle kolmevuotias lap-

si, jota ei hoideta kunnan järjestämässä päivähoidossa.

Lasten kotihoidon tukena maksetaan myös sisaruskorotusta ja lisäosaa. Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi alle seitsemänvuotias lapsi, joka ei ole kunnan järjestämässä päivähoidossa. Sisaruskorotusta voidaan myös maksaa 3—6-vuotiaasta lapsesta, kun hän on enintään viisi tuntia kestävässä kunnan järjestämässä osapäivähoidossa. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiys-, isyys- tai vanhempainra-

haa, voidaan sisaruskorotusta edelleen maksaa tuona aikana.

Lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan lasten kotihoidon tuen perusosan määrä on sidottu sairausvakuutuslaissa (364/63) säädetyn vähimmäispäivärahan määrään. Perusosan määrä kalenterikuukaudessa on vähimmäispäivärahan 25-kertainen markkamäärä. Perusosan määrä on vuonna 1990 1 388 markkaa kalenterikuukaudelta.

Perusosan määrää korotetaan vuosittain kunkin kalenterivuoden alusta lukien vähimmäispäivärahaan tuona ajankohtana tulevan TEL-indeksiluvun muutoksen mukaisen korotuksen yhteydessä. Vähimmäispäivärahaan arvioidaan tulevan työntekijäin eläkelain 9 §:ssä (659/76) tarkoitetun, niin sanotun TEL-indeksiluvun muutoksen perusteella vuoden 1991 alusta lukien 6,5 prosentin korotus. Vähimmäispäivärahan määrä olisi 1 päivästä tammiukuuta 1991 lukien 59,10 markkaa päivältä. Perusosan määräksi tulisi 1 478 markkaa kalenterikuukaudelta.

Lasten kotihoidon tuen sisaruskorotuksen ja täyden lisäosan määrät ovat sidottu perusosan määrään. Lasten kotihoidon tuesta annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaan sisaruskorotuksen määrä on korotukseen oikeutettua lasta kohden 20 prosenttia perusosan määrästä. Sisaruskorotuksen määrä on vuonna 1990 ollut 278 markkaa kalenterikuukaudessa.

Lasten kotihoidon tuesta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia perusosan määrästä. Täyden lisäosan määrä on ollut vuonna 1990 1 110 markkaa kalenterikuukaudelta. Lisäosan saamisen edellytyksinä on, että alle kolmevuotiaista lasta hoitaa pääasiassa kotona hänen vanhempansa tai muu huoltajansa ja että perheen nettotulot eivät ylitä lisäosaan oikeuttavaa rajaa. Täysimääräinen lisäosa on myönnetty vuonna 1990 perheelle, jonka nettotulot ovat enintään 3 144 markkaa kalenterikuukaudessa. Lisäosaan oikeuttava enimmäisnettotuloraja on vuonna 1990 7 584 markkaa kalenterikuukaudelta. Mikäli perheen nettotulot ylittävät täysimääräiseen lisäosaan oikeuttavan enimmäistulorajan, vähennetään täysimääräistä lisäosaa 25 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen nettotulot ylittävät edellä mainitun tulojen määrän. Nettotulojen määriä tarkistetaan vuosittain TEL-indeksiluvun muutoksen mukaisesti.

Osittaista kotihoidon tukea maksetaan sellaisille perheille, joissa työ- tai virkasuhteessa

oleva alle kolmevuotiaan lapsen vanhempi tai muu huoltaja on lapsen hoidon vuoksi lyhentänyt viikoittaista työaikaansa keskimäärin enintään 30 tuntiin. Osittaisen kotihoidon tuen määrä on 25 prosenttia perusosan määrästä eli vuonna 1990 347 markkaa kalenterikuukaudessa. Osittaista kotihoidon tukea koskevat säännökset ovat voimassa määräajan siten, että niitä sovelletaan vuoden 1990 loppuun asti.

Lasten kotihoidon tuki on sen saajalle veronalaista tuloa.

1.2. Ehdotetut muutokset

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1991 esitetään, että lasten kotihoidon tuen perusosan määrää korotettaisiin vuoden 1991 lokakuun alusta lukien kuudella prosentilla. Valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä hallitus ja hallituspuolueiden eduskuntaryhmät sopivat, että tulo- ja menoarvioesityksestä poiketen perusosan määrää korotetaan 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien 1 850 markkaan kalenterikuukaudelta. Tämän johdosta ehdotetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä säädetään perusosan markkamäärästä kalenterikuukaudessa. Perusosan määrä olisi 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien 1 850 markkaa kalenterikuukaudessa. Perusosan määrän tasokorotuksesta johtuen korottuisivat myös sisaruskorotuksen ja täyden lisäosan sekä osittaisen kotihoidontuen markkamäärät vastaavasti. Lasten kotihoidon tuen ja osittaisen kotihoidon tuen määrät olisivat seuraavat:

Lasten kotihoidon tuen määrät 1990 ja 1991

	1990	1991	1.1.1991
	mk/kk	mk/kk	mk/kk
Perusosa	1 388	1 478	1 850
Sisaruskorotus	278	296	370
Täysimääräinen lisäosa	1 110	1 182	1 480
Osittainen kotihoidon tuki	347	370	463

Koska perusosan määrä ehdotetaan irroitettavaksi sairausvakuutuslain tarkoittamasta vähimmäispäivärahan määrästä, ehdotetaan 2 momenttia muutettavaksi myös siltä osin kuin siinä säädetään tuen maksamisesta vajaalta

kalenterikuukaudelta. Kun oikeus tukeen alkaa tai loppuu sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettun äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden alkamisesta tai päättymisestä johtuen maksettaisiin tukena niiltä arkipäiviltä, jolloin perhe on siihen oikeutettu 25. osa sen määrästä.

Lain 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädetään perusosan määrän korottamisesta. Perusosan määrää tarkistettaisiin kunkin kalenterivuoden alusta lukien TEL-indeksiluvussa tapahtuvan muutoksen mukaisesti.

Koska verolainsäädännössä ja verotuskäytännössä tapahtuneen muutoksen johdosta nettotulojen määrittäminen ei ole enää tarkoituksenmukaista, esitetään, että lisäosaan oikeuttavat tulorajat määriteltäisiin nettotulojen sijasta perheen veronalaisten tulojen perusteella. Tämän johdosta ehdotetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain 7 §:ää muutettavaksi siten, että täyden lisäosan saamisen edellytyksenä olevat tulorajat määritellään perheen veronalaisten tulojen mukaan. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi täysimääräiseen lisäosaan oikeuttavan tulorajan markkamäärästä kalenterikuukaudessa, joka olisi 4 300 markkaa. Mikäli perheen veronalaiset tulot ovat täyteen lisäosaan oikeuttavaa tulorajaa suuremmat täysimääräistä lisäosaa vähennettäisiin 15 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen veronalaiset tulot ylittävät täyteen lisäosaan oikeuttavan tulorajan. Prosenttilukua ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 25 prosentista johtuen tulokäsitteen muutoksesta. Tavoitteena on turvata lisäosien nykyinen taso eri tuloluokkien kesken. Tulorajoja tarkistettaisiin edelleen vuosittain kunkin kalenterivuoden alusta lukien TEL-indeksiluvun nousua vastaa-

vasti.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1991 ehdotetaan osittaisen kotihoidon tuen maksamista jatkettavaksi vuoden 1991 loppuun asti. Tämän johdosta esitetään, että lakiin liittyvien osittaista kotihoidon tukea koskevien säännösten voimassaoloa koskevaa voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että näitä säännöksiä sovellettaisiin edelleen vuoden 1991 loppuun asti. Osittaisen kotihoidon tuen

määrä on vuonna 1991 arviolta 370 markkaa kalenterikuukaudessa.

2. Taloudelliset vaikutukset ja voimaantulo

Lasten kotihoidon tuen perusosan saajia arvioidaan olevan vuonna 1991 keskimäärin 78 000 kuukausittain. Sisaruskorotuksen saajia arvioidaan olevan keskimäärin 44 000 ja lisäosan saajia keskimäärin 38 000 kalenterikuukaudessa. Osittaista kotihoidon tukea arvioidaan maksettavaksi vuonna 1991 2 000 vanhemmalle tai muulle lapsen huoltajalle.

Valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesityksessä esitetty kuuden prosentin tasokorotus 1 päivästä lokakuuta 1991 lukien lisäisi kuntien menoja vuonna 1991 26 000 000 markkaa, josta valtionosuus on 13 000 000 markkaa. Osittaisen kotihoidon tuen maksamisesta aiheutuu kunnille arviolta 10 000 000 markan menot vuonna 1991, josta valtionosuus on 5 000 000 markkaa.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksestä poiketen esitetty perusosan määrän korotus 1 850 markkaan kalenterikuukaudelta lisäisi vuonna 1991 kuntien menoja arviolta 117 000 000 markalla, josta valtionosuus olisi arviolta 58 000 000 markkaa. Valtion tulo- ja menoarvioesitykseen verrattuna kuntien menot lisääntyisivät arviolta 89 000 000 markalla ja valtionosuusmenojen lisäys olisi 44 500 000 markkaa. Osittaisesta kotihoidon tuen maksamisen jatkamisesta aiheutuisi kunnille 1991 arviolta 10 000 000 markan meno, josta valtionosuus olisi arviolta 5 000 000 markkaa.

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 1991 lukien. Perusosaan 1 päivästä lokakuuta 1991 tulevan tasokorotuksen johdosta lain 5 §:n 2 momentti ehdotetaan tulevaksi voimaan tuosta päivästä lukien ja 5 §:n 3 momentti ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1992 alussa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 5 §:n 2 momentti ja 7 §,

sellaisena kuin niistä on 7 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1986 ja 23 päivänä joulukuuta 1987 annetuilla laeilla (1070/86, 1112/87), sekä

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §

Perusosan määrä on 1 850 markkaa kalenterikuukaudessa. Jos kotihoidon tukea ei makseta 1 momentissa säädetyn ajan päättymisestä tai alkamisesta johtuen koko kalenterikuukaudelta, maksetaan tukena 1/25 sen määrästä jokaiselta sellaiselta arkipäivältä, jolloin perhe on oikeutettu tukeen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua perusosan määrää tarkistetaan kalenterivuositain kunkin kalenterivuoden alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

7 §

Lisäosa

Lisäosan saamisen edellytyksenä on, että 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lasta hoitaa pääasiassa hänen omassa kodissaan jompikumpi hänen vanhemmistaan tai hänen muu huoltajansa ja että perheen veronalaiset tulot kuukaudessa eivät ylitä lisäosaan oikeuttavaa rajaa. Jos lisäosaa saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, lisäosaa suoritetaan samoin edellytyksin äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan saamisaikana. Jos edellä mainitut edellytykset

täyttävän perheen, joka ei vielä saa lisäosaa, vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden syntymän johdosta, suoritetaan perheelle lisäosaa myös vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta.

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka veronalaiset tulot ovat enintään 4 300 markkaa kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen veronalaiset tulot ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 15 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen veronalaiset tulot ylittävät 4 300 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua rajatulon määrää tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Mitä veronalaisilla tuloilla tarkoitetaan tätä lakia sovellettaessa, säädetään tulo- ja varallisuusverolaissa (1240/88).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Lain 5 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991 ja 5 §:n 3 momentti 1 päivänä tammikuuta 1992.

2.**Laki****lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta 6 päivänä tammikuuta 1989 annetun lain (4/89) voimaantulosäännös sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1268/89), seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1991 loppuun. Osittaista kotihoidon tukea suoritetaan tähän tukeen oikeutetuille perheille maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Tuulikki Hämäläinen*

1.

Laki**lasten kotihoidon tuesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 5 §:n 2 momentti ja 7 §,

sellaisena kuin niistä on 7 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1986 ja 23 päivänä joulukuuta 1987 annetuilla laeilla (1070/86, 1112/87), sekä

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Perusosa kalenterikuukaudessa on yhtä suuri kuin sairausvakuutuslain mukaisen vähimmäispäivärahan 25-kertainen markkamäärä. Jos kotihoidon tukea ei suoriteta koko kalenterikuukaudelta, maksetaan tukena vähimmäispäiväraha jokaiselta arkipäivältä, joka sisältyy perusosaan oikeuttavaan aikaan.

Perusosan määrä on 1 850 markkaa kalenterikuukaudessa. Jos kotihoidon tukea ei makseta 1 momentissa säädetyn ajan päättymisestä tai alkamisesta johtuen koko kalenterikuukaudelta, maksetaan tukena 1/25 sen määrästä jokaiselta sellaiselta arkipäivältä, jolloin perhe on oikeutettu tukeen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua perusosan määrää tarkistetaan kalenterivuositain kunkin kalenterivuoden alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekeihin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

7 §

Lisäosa

Lisäosan saamisen edellytyksenä on, että 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lasta hoitaa pääasiassa hänen omassa kodissaan jompikumpi hänen vanhemmistaan tai hänen muu huoltajansa ja että perheen nettotulot kuukaudessa eivät ylitä lisäosaan oikeuttavaa rajaa. Jos lisäosaa saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, lisäosaa suoritetaan samoin edellytyksin äitiys- tai vanhempainrahan saamisaikana. Jos edellä mainitut edellytykset täyttävän perheen, joka ei vielä saa lisäosaa, vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden syntymän johdosta, suoritetaan perheelle lisäosaa myös vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta.

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka nettotulot ovat enintään 2 600 markkaa

7 §

Lisäosa

Lisäosan saamisen edellytyksenä on, että 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lasta hoitaa pääasiassa hänen omassa kodissaan jompikumpi hänen vanhemmistaan tai hänen muu huoltajansa ja että perheen *veronalaiset tulot* kuukaudessa eivät ylitä lisäosaan oikeuttavaa rajaa. Jos lisäosaa saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, lisäosaa suoritetaan samoin edellytyksin äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan saamisaikana. Jos edellä mainitut edellytykset täyttävän perheen, joka ei vielä saa lisäosaa, vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden syntymän johdosta, suoritetaan perheelle lisäosaa myös vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta.

Lisäosan täysi määrä on 80 prosenttia 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua perusosasta. Täysimääräinen lisäosa myönnetään perheelle, jonka *veronalaiset tulot* ovat enintään 4 300 mark-

Voimassa oleva laki

kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen nettotulot ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 25 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen nettotulot ylittävät 2 600 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua nettotulojen määrää tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Mitä nettotuloilla tarkoitetaan tätä lakia sovellettaessa, säädetään asetuksella.

Ehdotus

kaa kalenterikuukaudessa. Mikäli perheen *veronalliset tulot* ovat tätä suuremmat, täysimääräistä lisäosaa vähennetään 15 prosentilla siitä määrästä, jolla perheen *veronalliset tulot* ylittävät 4 300 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua *rajatulon* määrää tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Mitä *veronallaisilla tuloilla* tarkoitetaan tätä lakia sovellettaessa, säädetään *tulo- ja varallisuusverolaissa (1240/88)*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Lain 5 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991 ja 5 §:n 3 momentti 1 päivänä tammikuuta 1992.

2.

Laki

lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta 6 päivänä tammikuuta 1989 annetun lain (4/89) voimaantulosäännös sellaisena, kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1268/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1990 loppuun. Osittaista kotihoidon tukea suoritetaan tähän tukeen oikeutetuille perheille maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien *sen estämättä, mitä lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaantuloa panosta annetun lain (25/85) 1 §:ssä on säädetty.*

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1991 loppuun. Osittaista kotihoidon tukea suoritetaan tähän tukeen oikeutetuille perheille maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.
